

Dr. Ramazan KORKMAZ

**HAKSIZ İHTİYATÎ TEDBİR
VE İHTİYATÎ HACİZDEN
KAYNAKLANAN
TAZMİNAT DAVASI**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	VII
ÖNSÖZ	IX
VORWORT UND DANKSAGUNG.....	XIII
İÇİNDEKİLER.....	XV
TABLolar LİSTESİ.....	XXVII
KISALTMALAR.....	XXIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM İHTİYATÎ TEDBİR, İHTİYATÎ HACİZ VE SORUMLULUK HAKKINDA GENEL BİLGİLER

§ 1. Geçici Hukukî Koruma ve Menfaat Dengesi	7
I. Geçici Hukukî Koruma ve Geçici Hukukî Korumanın Gerekliliği.....	7
II. Geçici Hukukî Koruma ile Menfaat Dengesi İlişkisi	18
§ 2. İhtiyatî Tedbir ve İhtiyatî Haczin Genel Özellikleri	27
I. Genel Olarak.....	27

II. İhtiyatî Tedbir Kavramı, İhtiyatî Tedbirin Amacı ve Uygulama Alanı	28
A. Kavram	28
B. İhtiyatî Tedbirin Amacı.....	30
C. İhtiyatî Tedbirin Uygulama Alanı	32
III. İhtiyatî Haciz Kavramı, İhtiyatî Haczin Amacı ve Uygulama Alanı	34
A. Kavram	34
B. İhtiyatî Haczin Amacı.....	35
C. İhtiyatî Haczin Uygulama Alanı	37
IV. İhtiyatî Tedbir ile İhtiyatî Haczin Benzer ve Farklı Yönleri	37
A. Benzer Yönleri	38
B. Farklı Yönleri	39
§ 3. Borçlar Hukuku Bakımından Sorumluluk ve Türleri	40
I. Sorumluluk ve Sorumluluk Hukuku Hakkında Genel Bilgiler	40
II. Kusur Sorumluluğu.....	45
III. Kusursuz Sorumluluk	47
A. Genel Olarak	47
B. Hakkaniyet Sorumluluğu	49
C. Özen Sorumluluğu	50
D. Tehlike Sorumluluğu	51
IV. Fedakârlığın Denkleştirilmesi.....	53
§ 4. Haksız İhtiyatî Tedbir ve İhtiyatî Hacizden Kaynaklanan Tazminat Davasının Uygulaması, Hukukî Niteliği ve Benzer Müesseseler ile Karşılaştırılması	61
I. Genel Olarak.....	61
II. Uygulamadaki Durum	67
III. Tazminat Davasının Hukukî Niteliği	70
A. Kusur Sorumluluğu Görüşü.....	71

B.	Kusursuz Sorumluluk Görüşü.....	74
C.	Fedakârlığın Denkleştirilmesi Görüşü	76
IV.	Değerlendirmeler ve Görüşümüz.....	77
A.	Sözleşme Sorumluluğunun Değerlendirilmesi.....	77
B.	Kusur Sorumluluğu ve Kusursuz Sorumluluğun Değerlendirilmesi	78
C.	Görüşümüz.....	83
V.	Haksız İhtiyatî Tedbir ve İhtiyatî Hacizden Kaynaklanan Tazminat Davasının Benzer Müesseseler ile Karşılaştırılması92	
A.	Haksız Takipten Kaynaklanan Tazminat	92
B.	Haksız Dava Açılmasından (Dava ve Şikâyet Haklarının Kötüye Kullanılmasından) Kaynaklanan Tazminat	95
1.	Genel Olarak	95
2.	Hukukî Nitelikle İlgili Tartışmalar ve Karşılaştırma.	101
C.	Haksız Koruma Tedbirlerinden Kaynaklanan Tazminat	102
1.	Genel Olarak	102
2.	Tazminat Talebinde Bulunulabilen Haller	103
3.	Tazminat Talebinde Bulunamayacak Kişiler	104
4.	Diğer Usûlî Şartlar.....	105
5.	Karşılaştırma	106
D.	İdarî Yargıda Yürütmenin Durdurulması	106
1.	Genel Olarak	106
2.	Yürütmenin Durdurulması Nedeniyle Tazminat Davası Açılması	109
E.	Anayasa Yargısında Yürürlüğü Durdurma Yetkisi.....	112
1.	Genel Olarak	112
2.	Yürürlüğü Durdurma Kararının Hukukî Temeli.....	113
3.	Yürürlüğü Durdurma Kararı ile İptal Kararı Arasındaki Zamanda Doğan Zararlar ve Tazmini	115

İKİNCİ BÖLÜM
HAKSIZ İHTİYATÎ TEDBİR VE İHTİYATÎ
HACİZDEN KAYNAKLANAN TAZMİNAT
DAVASININ ŞARTLARI

§ 5. Tazminat için Geçici Hukukî Koruma Kararının Uygulanmış Olmasının Gerekip Gerekmediği Sorunu ...	119
I. Genel Olarak.....	119
II. Kural: Kararın Uygulanmış Olması.....	122
III. İstisna: Kararın Uygulanmaması.....	123
IV. Tamamlayıcı Merasimin Etkisi	125
A. Genel Olarak.....	125
B. İhtiyatî Haciz Bakımından	126
C. İhtiyatî Tedbir Bakımından	130
§ 6. Geçici Hukukî Korumanın “Haksız” Olması	133
I. Genel Olarak.....	133
II. “Hukuka Aykırılık” Kavramı.....	134
A. Genel Olarak.....	134
B. “Hukuka Aykırılık” Kavramını Açıklamaya Çalışan Teoriler	135
1. Sübjektif Teori	136
2. Objektif Teori	137
3. Özen Yükümlülüğü Teorisi	138
4. Menfaatler Teorisi.....	138
C. Hukuka Aykırılığın Şartları	139
1. Emredilen Kurala Aykırı Davranış	139
a. Temel Koruma Normlarına Aykırılık.....	140
b. Özel Koruma Normlarına Aykırılık.....	141
aa. Hukuka Aykırı “Davranış” Teorisi.....	141
bb. Hukuka Aykırı “Sonuç” Teorisi	142
cc. Karma Görüş	143

2. Hukuka Uygunluk Nedenlerinin Yokluğu	143
III. “Hukuka Aykırılık” Kavramının Tazminat Davasının Şartı Olmaması.....	145
IV. “Haksızlık” Şartı ve “Hukuka Aykırılık”	150
V. Haksızlığın Aranacağı Zaman.....	152
VI. Haksızlığın Ortaya Çıkışı (Haksızlık Hâlleri)	156
A. Geçici Hukukî Korumanın Baştan Beri Haksız Olması .	157
1. Genel Olarak.....	157
2. Geçici Hukukî Korumanın Talep Şartlarındaki Eksiklik.....	160
a. İhtiyatî Tedbir Bakımından.....	160
aa. İhtiyatî Tedbire Esas Olan Hakka Yönelik Eksiklik.....	160
bb. İhtiyatî Tedbir Sebebine Yönelik Eksiklik....	163
b. İhtiyatî Haciz Bakımından	164
aa. Para Alacağına Yönelik Eksiklik	165
i. Geçerli Bir Para Alacağının Olmaması .	165
ii. Para Alacağının Rehinle Teminat Altına Alınmış Olması	173
bb. İhtiyatî Haciz Sebeplerine Yönelik Eksiklik..	174
3. Yanlış Mal Varlığına Yönelik Karar Verilmesi ve Kural Olarak Uygulanması.....	176
a. İhtiyatî Tedbir Bakımından.....	176
b. İhtiyatî Haciz Bakımından	176
4. Geçici Hukukî Koruma Kararında Usûl ve İspat Kurallarına Uyulmaması	178
a. İhtiyatî Tedbir Bakımından.....	178
b. İhtiyatî Haciz Bakımından	180
B. Geçici Hukukî Korumanın Sonradan Haksız Olması.....	181
1. Geçici Hukukî Korumanın Kendiliğinden Kalkması	182
a. İhtiyatî Tedbir Bakımından.....	182

aa.	İhtiyatî Tedbir Kararının Uygulanmasının Talep Edilmemesi Nedeniyle Kararın Kalkması	182
bb.	Tamamlayıcı Merasime Uyulmaması Nedeniyle Kararın Kalkması	184
b.	İhtiyatî Haciz Bakımından	185
aa.	İhtiyatî Haciz Kararının İcra Edilmemesi Nedeniyle Kararın Kalkması	186
bb.	Tamamlayıcı Merasime Uyulmaması Nedeniyle Kararın Hükümsüz Olması.....	188
2.	Geçici Hukukî Korumanın İtiraz Üzerine Kaldırılması.....	189
a.	İhtiyatî Tedbir Bakımından.....	190
aa.	Genel Olarak.....	190
bb.	İhtiyatî Tedbirin Şartlarına İtiraz Edilmesi ve Haksızlığın Oluşumuna Etkisi	191
i.	İhtiyatî Tedbire Esas Hakka Yönelik İtiraz.....	191
ii.	İhtiyatî Tedbir Sebeplerine Yönelik İtiraz.....	191
cc.	Teminata İtiraz Edilmesi ve Haksızlığın Oluşumuna Etkisi	192
dd.	Mahkemenin Yetkisine İtiraz Edilmesi ve Haksızlığın Oluşumuna Etkisi	192
b.	İhtiyatî Haciz Bakımından	193
VII.	Haksızlığın Tespitinde Bağlantılı Yargılamaların Haksızlığa Etkisi	194
A.	İlgili Üçüncü Kişiler veya Taraflar Bakımından Etki.....	196
1.	Borç İlişkisinin Tarafı Olmayan Üçüncü Kişiler Bakımından Etki.....	196
2.	Borç İlişkisinin Tarafları Bakımından Etki.....	197
B.	Bağlantılı Yargılama Çeşitleri Açısından Etki	198

1. Geçici Hukukî Koruma Talebi Hakkındaki Kararın Etkisi.....	198
2. Esas Dava Sonucunda Verilen Kararın Etkisi	199
a. Esas Davada Kesin Hüküm Ortaya Çıkmadan Önce.....	199
b. Esas Davada Kesin Hüküm Ortaya Çıktıktan Sonra	201
aa. Esas Davanın Kabul Edilmesi.....	202
bb. Esas Davanın Reddedilmesi.....	204
cc. Esas Davanın Kısmen Kabul Kısmen Reddedilmesi.....	204
c. Esas Davanın Kabul, Sulh, Feragat veya Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararı ile Sona Ermesi.....	206
3. Esas Takipte Verilen Kararların Etkisi.....	209
4. İtiraz Yargılaması Sonunda Verilen Kararların Etkisi	209
5. İstihkak Yargılaması Sonunda Verilen Kararın Etkisi	210
a. İstihkak Davasının Kabulü.....	210
b. İstihkak Davasının Reddi	211
6. Tespit Davalarının Etkisi	211
§ 7. Zarar ve Zararın Kapsamı	212
I. Genel Olarak “Zarar” Kavramı.....	213
II. Zararı Açıklamaya Yönelik Teoriler.....	215
A. Fark Teorisi.....	216
B. Tabii Zarar Teorisi.....	218
C. Objektif Zarar Teorisi.....	218
D. Normatif Zarar Teorisi	219
1. Genel Olarak “Normatif Zarar” Kavramı	219
2. Alman Hukuku’nda Normatif Zarar Teorisi	220
3. Türk Hukukunda Normatif Zarar Teorisi	226

4. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 399 ve İcra ve İflâs Kanunu m. 259 Hükümlerine Normatif Zarar Teorisinin Uygulanabilirliği.....	230
III. Maddî Zarar	233
A. Genel Olarak.....	233
B. Maddî Zarar Grupları	234
1. Teminat Zararları.....	234
2. Yoksun Kalınan Kâr	235
3. Faiz Kaybı	237
4. Yargılama Giderleri	237
5. Diğer Zararlar	238
IV. Manevî Zarar	238
V. Doğrudan Zarar-Dolaylı Zarar Ayrımı ve Dolaylı Zararın Talep Edilebilirliği.....	246
VI. Tazminatın Kapsamı ve Hesaplanması	249
A. Maddî Tazminatın Kapsamı ve Hesaplanması.....	250
1. Genel Olarak.....	250
2. Kusurun Rolü (İndirim Sebebi Olabilmesi)	251
3. Zararın Hesabında Dikkate Alınacak Zaman.....	252
4. Faiz	254
5. Kanunî Asgarî Zarar Miktarı	254
6. Maddî Tazminin Türü.....	256
B. Manevî Tazminatın Kapsamı ve Hesaplanması.....	256
VII. Özel Bir Hâl Olarak Üçüncü Kişinin Zararı	258
§ 8. İlliyet Bağı	261
I. Genel Olarak.....	261
II. İlliyet Bağı Teorileri ve Uygulanması	263
A. Şart Teorisi	263
B. Uygun İlliyet Bağı Teorisi.....	264
C. Uygun İlliyet Bağı Teorisinin Tazminat Davasında Uygulanması.....	264

III. İlliyet Bağının Kesilmesi.....	267
A. Genel Olarak.....	267
B. İlliyet Bağını Kesen Nedenler.....	268
1. Mücbir Sebep.....	268
2. Zarar Görenin Kusuru.....	270
a. Aleyhine Geçici Hukukî Koruma Kararı Verilenin Kendi Kusuru	270
aa. Geçici Hukukî Koruma Talep Edilmesine Sebeb Olunmasındaki Kusur	270
bb. Geçici Hukukî Koruma Kararıyla İlgili Olarak Doğan Zarar Hakkındaki Kusur	273
cc. Geçici Hukukî Koruma Kararına Karşı Savunma Vasıtalarının Kullanılmamasının Kusur Sayılıp Sayılmayacağı.....	274
b. Zarar Gören Üçüncü Kişinin Kendi Kusuru.....	276
3. Üçüncü Kişinin Kusuru	276
a. Genel Olarak.....	276
b. Hâkimin Kusuru.....	277
c. İcra Dairesi Görevlilerinin Kusuru.....	278
d. Avukatın Kusuru.....	278
e. Yedieminin kusuru	279
§ 9. Zamanaşımı	280
I. Genel Olarak.....	280
II. İhtiyatî Tedbir Bakımından	280
III. İhtiyatî Haciz Bakımından.....	283
IV. Ortak Hükümler	286

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TAZMİNAT DAVASINDA YARGILAMA
USÛLÜ, HÜKÜM VE HÜKMÜN İCRASI

§ 10. Görevli ve Yetkili Mahkeme	291
I. Görevli Mahkeme	291
A. İhtiyatî Tedbir Bakımından	291
B. İhtiyatî Haciz Bakımından	299
II. Yetkili Mahkeme	300
A. İhtiyatî Tedbir Bakımından	300
B. İhtiyatî Haciz Bakımından	301
§ 11. Tazminat Davasının Tarafları	302
I. Davacı	302
A. Borçlu/Aleyhine Tedbire Başvurulan Kişi	303
B. Üçüncü Kişi	303
C. Davacının Birden Fazla Olması	304
1. Dava Arkadaşlığı	304
2. Davaların Birleştirilmesi	305
3. Bekletici Sorun	305
II. Davalı	306
A. Aleyhine Geçici Hukukî Koruma Kararı Verilen Tarafların Davacı Olması Halinde Davalının Tespiti	307
B. Üçüncü Kişinin Davacı Olması Halinde Davalının Tespiti	308
1. Aleyhine Geçici Hukukî Koruma Kararı Verilenin Davalı Olması	308
2. Geçici Hukukî Koruma Kararını Talep Edenin Davalı Olması	308
C. Hâkimin Hukukî Sorumluluğunun Değerlendirilmesi ...	310
1. Hâkimin Hukukî Sorumluluğunun Doğabileceği Haller	310
a. Genel Olarak Hâkimin Hukukî Sorumluluğu	310

b. Haksız Geçici Hukukî Koruma Kararı Nedeniyle Hâkimin Hukukî Sorumluluğu	311
2. Hâkimin Hukukî Sorumluluğunun Doğmayacağı Haller	312
§ 12. Dava Açılması ve Yargılamanın Gösterdiği Özellikler....	315
I. Dava Dilekçesi	315
A. Bağımsız Dava Açılması.....	316
B. Karşı Dava Açılması	316
1. Genel Olarak Karşı Dava ve Şartları.....	317
2. Esas Hakkındaki Dava ile Tazminat Davasının Aynı Yargı Yolunda Görülmesi	318
3. Esas Hakkındaki Dava ile Tazminat Davası Arasında Bağlantı Bulunması	318
C. Menfi Tespit Davası İçinde Tazminata Hükmedilmesi	319
II. Yargılama Usûlü	320
III. Geçici Hukukî Koruma	323
IV. Geçici Ödemeler	324
§ 13. İspat ve Deliller	328
I. Genel Olarak.....	328
II. Özel Olarak Zararın ve Zarar Miktarının İspatı	328
III. İspat Yüğü.....	330
IV. Deliller.....	331
§ 14. Hüküm ve Kanun Yolları	333
I. Genel Olarak.....	333
II. Davanın Kabulü	333
A. Davanın Tamamen Kabulü	333
B. Davanın Kısmen Kabulü.....	334
III. Davanın Reddi.....	334
IV. Başvurulabilecek Kanun Yolları.....	334
A. İstinaf.....	334
B. Temyiz.....	335

§ 15. Hükümün İcrası	336
I. Zararın Teminattan Ödenmesi	336
II. Teminat ile Karşılanamayan Zararların Ödenmesi.....	337
SONUÇ	339
KAYNAKÇA	343